

UiO : **MultiLing – Senter for flerspråklighet**

Det humanistiske fakultet

Å komme seg innafor

Utprøving av noen metoder som innlemmer subjektive faktorer og individuelle erfaringer i (andre-)språkforskning

Toril Opsahl

18. oktober 2022

SpINN 2022

Interaksjonell sosiolingvistik

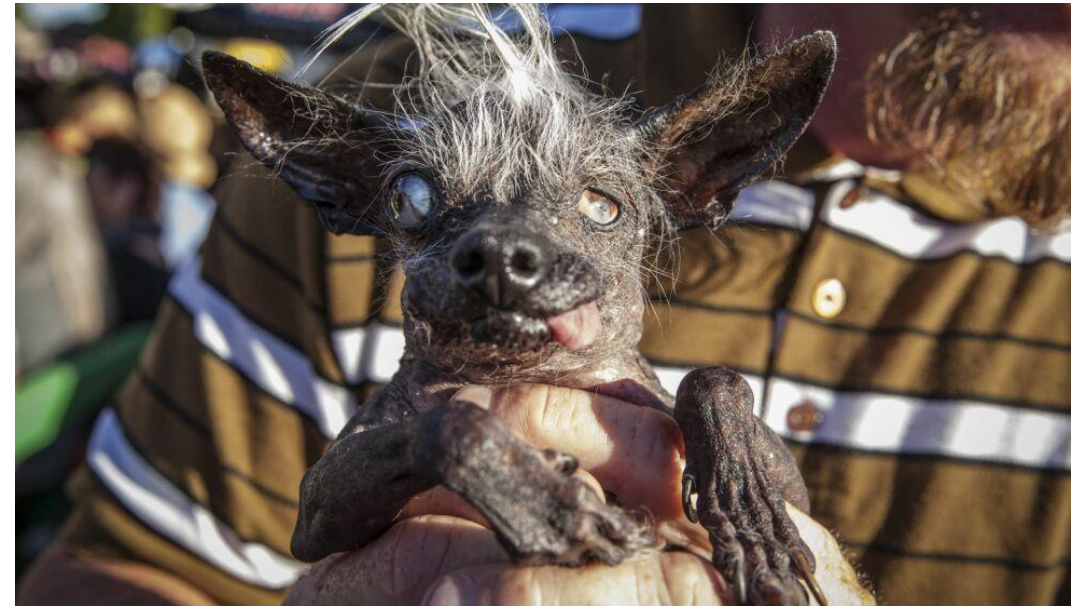

Foto: EPA/PETER DASILVA/NTB Scanpix

Ragnhild Eik

**Grammatical Gender in
Norwegian Dialects: Variation,
Acquisition & Change (GenVAC)**

PI Terje Lohndal

<https://www.ntnu.edu/genvac>

20.10.2022

Anne Golden

**Andrespråskommunikasjon i
arbeidslivet: om polske immigranter i
Norge (NorPol)**

PI Toril Opsahl

<https://www.hf.uio.no/multiling/prosjekter/faggskiprosjekter/norpol/>

UiO : **Universitetet i Oslo**

Grammatical Gender in Norwegian Dialects: Variation, Acquisition & Change (GenVAC)

Mål

å undersøke i hvilken grad grammatisk hunkjønn er på vei ut av norske dialekter, og hvilken rolle sammenfall i han- og hunkjønnsformer spiller i denne prosessen. Et viktig mål i GenVAC er å studere samspillet mellom grammatiske faktorer og faktorer knyttet til språk og språkbruk i sosiale sammenhenger.

For å kunne svare på forskningsspørsmålene bruker GenVAC fire metoder:

- i) produksjonseksperimenter der deltakerne gjennomfører et slags spill for å produsere språklige former som uttrykker grammatisk kjønn,
- ii) blikksporing der øyebevegelser brukes til å kartlegge hvordan den mentale grammatikken gjør bruk av grammatisk kjønn,
- iii) innsamling av språklige og sosioøkonomiske data om deltakerne som kan analyseres opp mot den språklige produksjonen, og
- iv) spilloppgave som lokker fram metalingvistisk diskurs

Deltakerne representerer ulike aldersgrupper og ulike dialektområder.
Feltarbeid fullført høsten 2022.

Mini-reklame

- 19. MØTE OM NORSK SPRÅK (MONS 19), 23.–25. NOVEMBER 2022 (Tromsø)
- Yvonne van Baal, Hedda Solbakken, Ragnhild Eik & Terje Lohndal (NTNU): Endring i grammatisk kjønn på tvers av generasjoner og steder

Genusmeningspotensial

- Urban/rural
- Skriftkulturtilknytning
- Politisk tilhørighet
- Klasse
- Etnisitet
- ...
 - Gamle former får nye (pragmatiske) funksjoner
 - **Exaptation** (Lass, 1990)

assignment of new functions to existing morphological material previously associated with gender marking

Journal of Germanic Linguistics

Article contents

Abstract
Introduction
Indexical Values Across Time and Space
General Discussion and Concluding Remarks
DATA SOURCES
Footnotes
References

Dead, but Won't Lie Down? Grammatical Gender among Norwegians

Published online by Cambridge University Press: 10 February 2021

Toril Opsahl

[Show author details](#)

Article Figures Metrics

Save PDF Share Cite Rights & Permissions

Abstract

This paper examines grammatical gender from the sociolinguistic perspective. The question pursued is to what extent exponents of grammatical gender are tied indexically to identity categories. Building on literature and corpus data, I claim that within the Norwegian context, grammatical gender is associated with sociolinguistic dimensions such as the urban/rural distinction, political views, class, ethnicity. The traditional three-gender system is being replaced by a two-gender system in several dialects, resulting in the loss of the feminine gender. Indexical values associated with the feminine gender features are still valid, though, and some forms take on new pragmatic functions. Once grammatical gender is viewed through a sociolinguistic lens, with the agency of speakers being recognized, it becomes clear that it may not be fully understood without taking into account the context of interaction at a micro-level, and the sociohistorical characteristics of—for instance—regions with language contact at a macro-level.*

Å komme innafor?

Metalingvistisk- og metakulturell diskurs

[...] culture only truly moves through the world by virtue of people's reflexive awareness of change at a 'meta' level. Metacultural awareness is visible in evaluative discourses about cultural forms and practices, and we can count metalinguistic discourse within these. [...] investigation of metalinguistic and metacultural discourses should be part of the account of sociolinguistic change.

(Coupland, 2014, s. 283)

<https://doi.org/10.1111/josl.12077>

SOM	N	HYTTEN	KAKE
VAR	A	BESTEMOR	TIL
HEKS	I	HANS OG GRETE	LITA
I	HYTTA	FANGET	EN
EI	SKAU	EN	A

Du kan ikke skrive «lita» på bokmål, må bli «liten» ellers får man litt trekk

De rundt oss, vennene bestemmer. Det er stress å skifte talemåte.

«En heks» er mer proft.

Hadde aldri skrive «ei», det blir så uformelt.

Ikke som fisefine oslofolk.

Men bestemoren, det er en mannebestemor. Du forsterker kjønnnet når det kommer bak.

Morfar og sånn sier «ei»

De sa «ei kake» for 100 år sida

Litt sånn (stedsnavn).

Noen ganger skriver vi «bestemoren» på tull.

Å komme innfor?

Metalingvistisk- og metakulturell diskurs

- Geografi
- Skriftspråk (kompetanse og holdninger)
- Alder
- Sjanger og stil
- Språkhistorie
- Grammatikk
- Merkelapper (bredt o.l.)
- Posisjonering

SOM	N	HYTTEN	KAKE
VAR	A	BESTEMOR	TIL
HEKS	I	HANS OG GRETE	LITA
I	HYTTA	FANGET	EN
EI	SKAU	EN	A

(Røpealarm)

- Affekt, evaluering og empiri?
- Sosiolingvistisk endring

- a. challenges the theoretical dualism that underlies two traditions in the study of change (language change and social change) and brings them together;
- b. offers more perspective on the social value of language change within the language change paradigm itself;
- c. opens a window on changing language-society relations that are not consequential on changes in linguistic forms, features and distributions (e.g. changes in language ideology); and
- d. offers a framework that is sensitive to historical and epochal conditions (e.g. what it means to be a speaker of a minority language under post-nationalist conditions, cf. Jaffe and Oliva 2013)

(Coupland, 2014, s. 282)

Andrespråkskommunikasjon i arbeidslivet: om polske immigranter i Norge (NorPol)

Mål

I prosjektet undersøker vi ulike forhold som bidrar til å hemme eller fremme kommunikasjon mellom polakker og nordmenn. Vi ser både på sosiokulturelle, interaksjonelle og lingvistiske faktorer, og stiller spørsmål som:

- Hvilke typer språklig samhandling er særlig utfordrende for polakker når de snakker norsk?
- Hva karakteriserer norsk snakket av polakker, og hvordan blir sosiale relasjoner påvirket av ulike måter å kommunisere på?
- I hvilken grad påvirker stereotyper om polakker og nordmenn måten vi oppfatter hverandre på i samtaler, særlig når det gjelder troverdighet, rettskaffenhet og engasjement?
- Hvordan tilpasser talere av norsk som førstespråk ytringene sine for å bidra til forståelse i samtaler på arbeidsplassen?

Finansiering: Norges forskningsråd, FRIPRO

Varighet: 2020-2024.

Andrespråkskommunikasjon i arbeidslivet: om polske immigranter i Norge (NorPol)

Mål

I prosjektet undersøker vi ulike forhold som bidrar til å hemme eller fremme kommunikasjon mellom polakker og nordmenn. Vi ser både på sosiokulturelle, interaksjonelle og lingvistiske faktorer, og stiller spørsmål som:

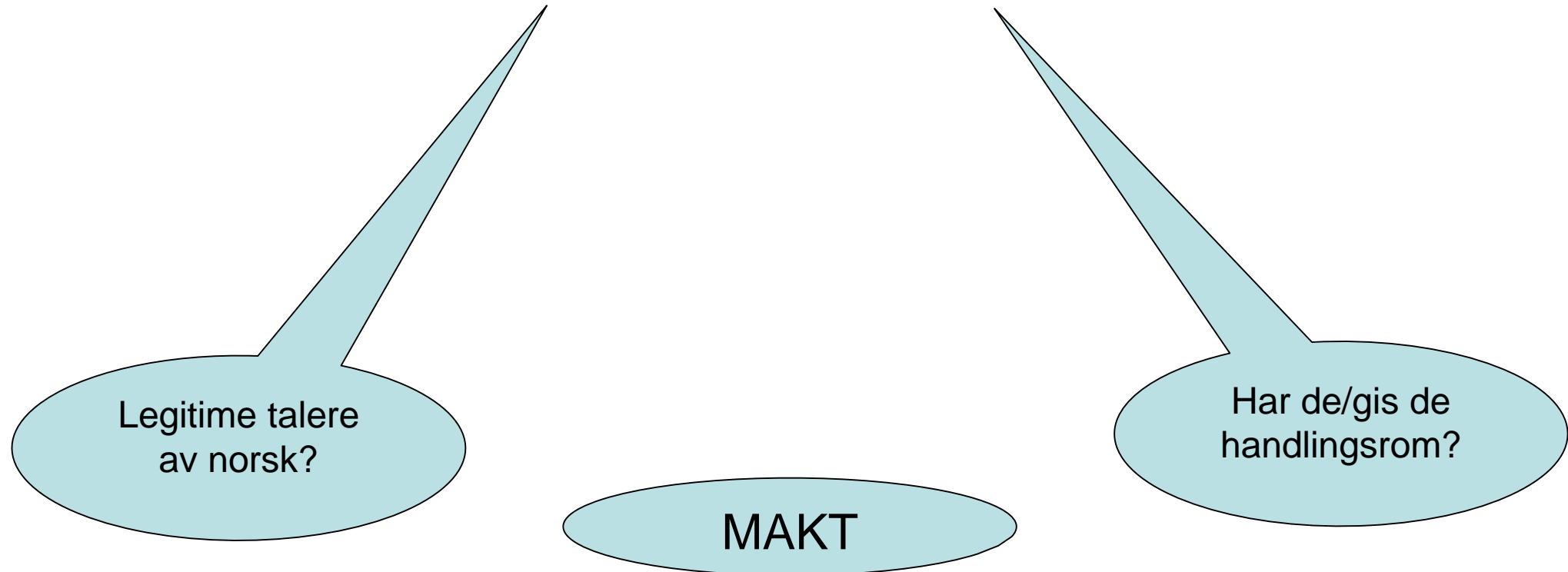
- Hvilke typer språklig samhandling er særlig utfordrende for polakker når de snakker norsk?
- Hva karakteriserer norsk snakket av polakker, og [hvordan blir sosiale relasjoner påvirket av ulike måter å kommunisere på?](#)
- [I hvilken grad påvirker stereotyper om polakker og nordmenn måten vi oppfatter hverandre på i samtaler](#), særlig når det gjelder troverdighet, rettskaffenhet og engasjement?
- Hvordan tilpasser talere av norsk som førstespråk ytringene sine for å bidra til forståelse i samtaler på arbeidsplassen?

Finansiering: Norges forskningsråd, FRIPRO

Varighet: 2020-2024.

Hvorfor studere stereotyper?

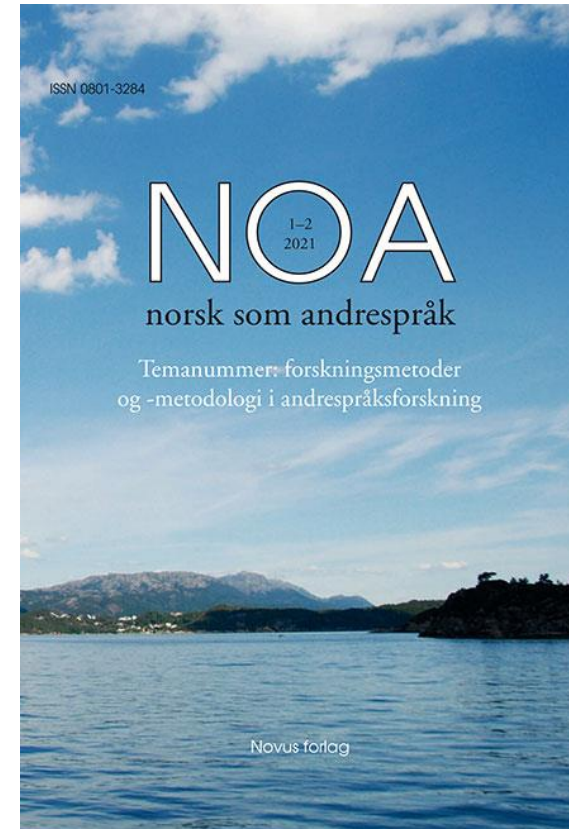
- Stereotyper om polakker og nordmenn påvirker forhandlinger om legitimitet og aktørskap i samtaler

«Det er stort behov for norsk forskning som lar innvandrernes egne stemmer slippe til som tilnærmer seg migrantenes erfaringer fra et investeringsperspektiv.»
(Randen et al, 2018, p. 45)

“Etter årtusenskiftet har flere forskere påpekt at teorier som tradisjonelt har dominert i andrespråksforskningen, ikke fanger opp slike subjektive faktorer, og man har argumentert for at de subjektive faktorene – det emiske perspektivet – bør få større plass (f.eks. Kramsch, 2009; Pavlenko & Lantolf, 2000).”

(Golden, Bordal Steien & Tonne, 2021, s. 134)

Å komme innfor?

Subjektive faktorer ved andrespråklæring er i sin natur multiple og mangefasetterte, og forskningsspørsmålene som berører slike faktorer, stilles i komplekse kontekster som ikke uten videre er mulig å gjenskape. Lantolf og Thorne sammenfatter det vitenskapsteoretiske grunnlaget for narrativ metode og narrativanalyse slik:

Reliability [in narrative analysis] is not about achieving statistically consistent outcomes on an elicitation instrument, but concerns the dependability and strength of analysis of the data [...]. A special type of validity for narrative research proposed by Neisser (1976: 2) is ecological validity, which holds that the analysis “has something to say about what people do in real, culturally significant situations”. (2006, s. 138–139)

(Golden, Bordal Steien & Tonne, 2021, s. 135)

Å komme innfor?

Subjektive faktorer ved andrespråklæring er i sin natur multiple og mangefasetterte, og forskningsspørsmålene som berører slike faktorer, stilles i komplekse kontekster som ikke uten videre er mulig å gjenskape. Lantolf og Thorne sammenfatter det vitenskapsteoretiske grunnlaget for narrativ metode og narrativanalyse slik:

Reliability [in narrative analysis] is not about achieving statistically consistent outcomes on an elicitation instrument, but concerns the dependability and strength of analysis of the data [...]. A special type of validity for narrative research proposed by Neisser (1976: 2) is ecological validity, which holds that the analysis “has something to say about **what people do in real, culturally significant situations**”. (2006, s. 138–139)

(Golden, Bordal Steien & Tonne, 2021, s. 135)

- «L2 learning stories, and in particular language learning memoirs, are unique and rich sources of information about the relationship between language and identity in second language learning and socialization. **It is possible that only personal narratives can provide a glimpse into areas so private, personal, and intimate that they are rarely – if ever – breached in the study of SLA,** and that are at the same time at the heart and soul of the second language socialization process.» (Pavlenko, 2001, s.167)
- «Sociolinguistic approaches to studying narratives, in particular migrant narratives, have contributed to understandings of how individuals use language to negotiate identity, agency and power in their presentation and positioning of the self in social experiences.» (Lanza & Golden, 2022, introduksjon)
- «[t]he practice of narration involves the ‘doing’ of identity (...) » (Benwell & Stokoe, 2006, s.138)
- Identitet forstått som framforhandlet og framvoksende i mellommenneskelig kommunikasjon, og **som innkapslet i større sosiale og politiske prosesser**

(Disclaimer)

Invitasjon til SplNN-22:

«Du er velkommen til å presentere et paper du allerede har holdt på en annen konferanse»

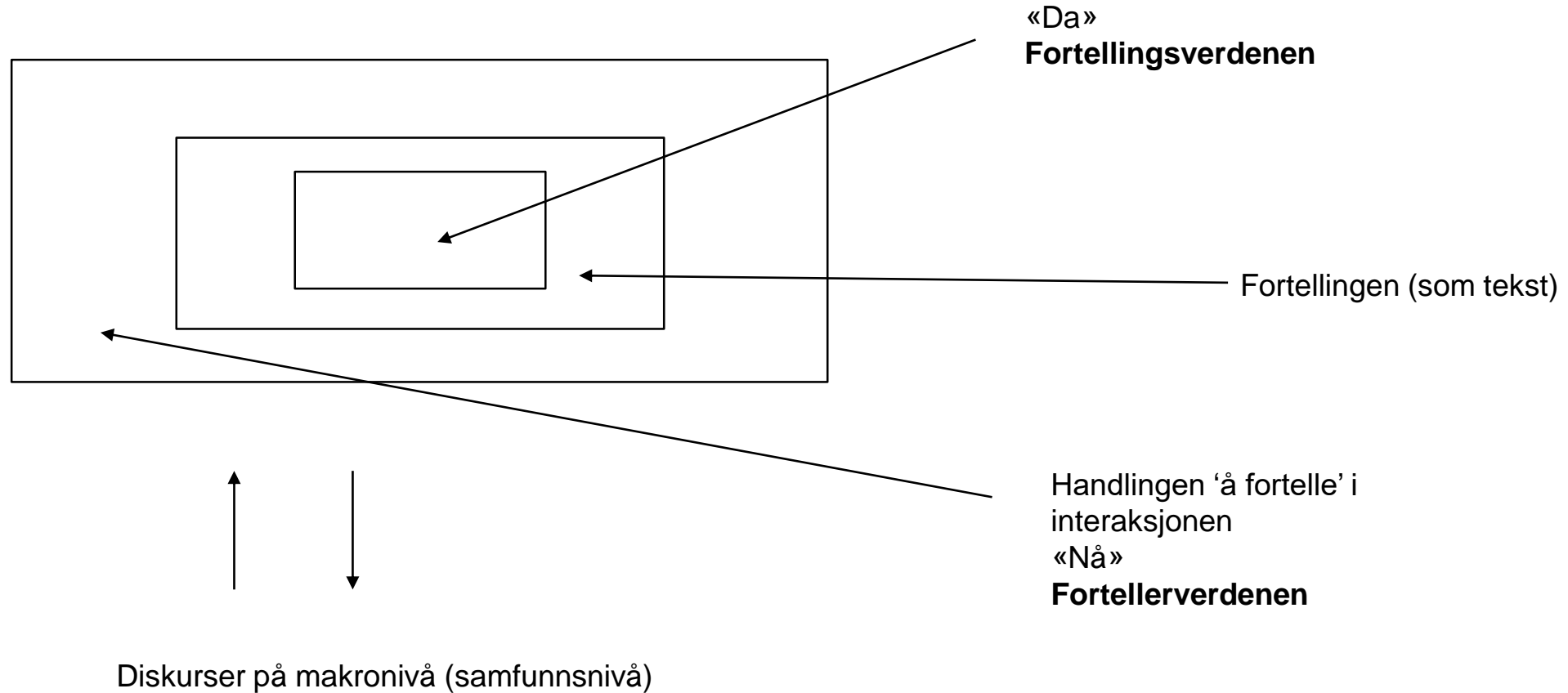
(cf. Opsahl, 2021)

ProfesjonellX identiteterX

- Nedadgående profesjonell mobilitet blant polakker i Norge (Przybyszewska, 2021)
- En dominerende identitetsposisjon er “arbeider-subjektet”; den hardtarbeidende abreidsmigranten som gjerne tar på seg fysisk arbeid nordmenn helst unngår (Dyrlid, 2017).
- Eksisterende mangfold – og språklig differensiering – gjennomgår semiotisk utvisking, som igjen fører til endimensjonale, prototypiske identiteter
- Sterke forventninger om polsk arbeidsmoral taler for å bevare en sterk polsk identitet og polsk språk;
- mens forhandling om alternative identitetsposisjoner krever (?) en viss norskkompetanse

Å komme seg innåfor?

f.eks. De Fina, 2003; Pavlenko, 2007, Schiffrin, 1996

Hvordan få tak i narrativer?

- Forskningsintervju?
 - Språkvalg
 - Fysisk sted
 - Utjevning av asymmetri
- Fokusgrupper
 - Diskusjoner som er designet for å få frem deltakernes oppfatninger i en ikke-truende kontekst

Fokusgruppe + narrativ (+ humor) = sant

- I en fokusgruppe kan man få samkonstruerte narrativer der flere deltakere bidrar. På den måten kan man utforske sosialt **delt kunnskap** siden deltakerne kan respondere på det de andre sier og sammenligne erfaringer og verdier (Kamberelis, Dimitriadis & Welker, 2018).
- Samkonstruksjon av mening
 - Det fortellingsverdige (the «tellability» (Ochs & Capps, 2001)) ved ikke-forventede identitetsuttrykk
 - ‘Oss’ vs. ‘andre’ (pronomen)
 - Evaluering gjennom direkte sitat
- **Igangsetting via «humoristiske» videoklipp basert på NRK-TV-programmer som omhandler relasjonen mellom nordmenn og polakker**

[samkonstruksjon, engasjement]

FA Det var morsomt fordi det var kanskje tatt fra realiteten litt..

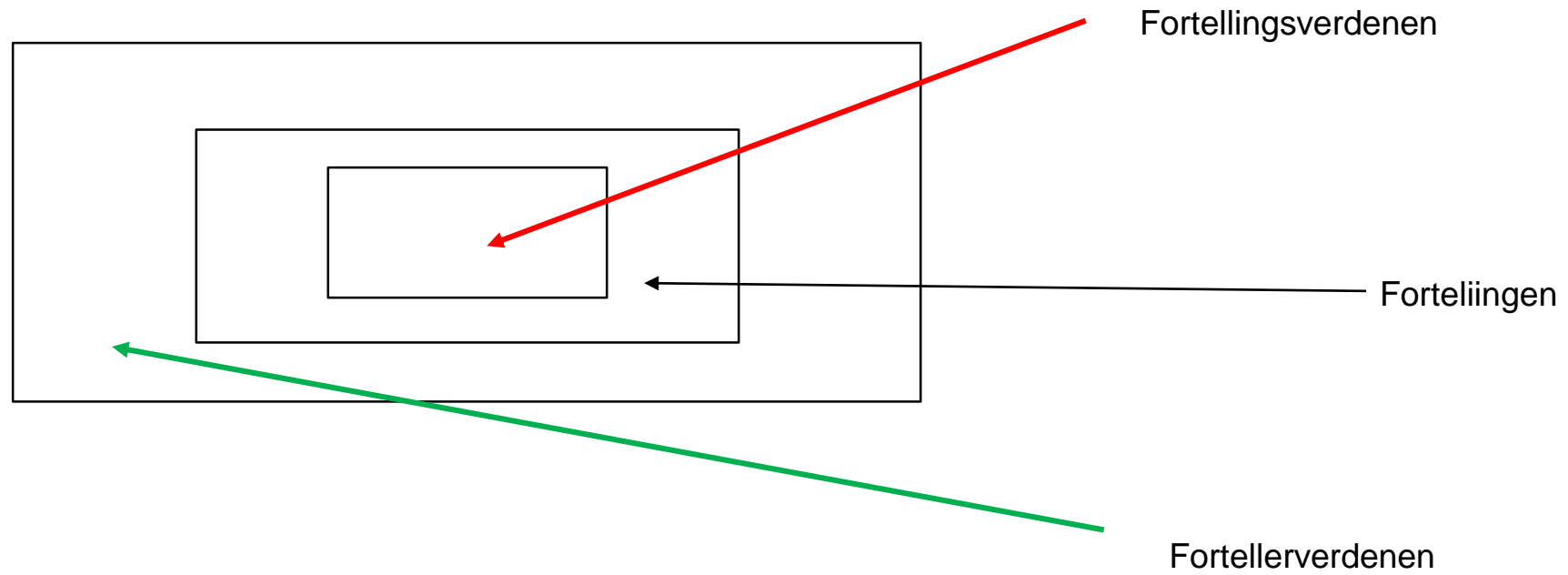
[«tellability»]

[eksempel]

[oss/dem]

[eksempel]

[eksempel]

Gjengivelse av andres ytringer i et narrativ

- litt sånn «jaja okei».
 - liksom «eeh nei».
 - og jeg bare «herregud», liksom
- framstiller og evaluerer samtidig
- underspesifisert, eller snarere:
underforstått
- løfter fram potensielle identiteter på
en implisitt måte
- bringer oss «innafor»

Reported speech is a resource for the speaker to position herself in discourse, both the immediate conversation as well as the discourse in society, and thus her reaction transcends a hierarchy of scales from the local to the transnational.

(Lanza & Golden, 2022)

Man kan bruke andre personers autoritet gjennom å sitere dem

(Golden, Steien, Tonne, 2021)

- Deltakerne i NorPol-prosjektet deler narrativer om glasstak, om følelser knyttet til å bli forbigått i profesjonell sammenheng, om hardt arbeid knyttet til språkvalg og om investering i språklæring.
- Flere profesjonelle identiteter framforhandles gjennom narrativene, og understreker individuell variasjon.
- Ulike evalueringer uttrykkes i fortellerverdenen og fortellingsverdenen, ut ifra grad av tilpasning/identifisering med et større «vi».

En «komplett» andrespråksteori må (minst) forholde seg til

...

1. 'språk'
2. språklæring
3. språkinnlæreren

Det partikulære, det subjektive

«Den unike, kommunikative hendelsen som sparker i gang en endringsprosess.» (fritt etter Li Wei)

Tusen takk for oppmerksomheten!

Litteratur i utvalg

- Benwell, B. & Stokoe, E. (2006). *Discourse and Identity*. Edinburgh University Press.
- Coupland, N. (2014). Language change, social change, sociolinguistic change: A meta-commentary, *Journal of Sociolinguistics*, 18(2), 277-286.
- De Fina, A. (2003). *Identity in narrative. A study of immigrant discourse*. Amsterdam & Philadelphia: John Benjamins.
- De Fina, A.; Golden, A. & Tonne, I. (2021). Narrative, Identities, and Experiences in Discourse Practices of Migrants. In Blackwood, R. & Røyneland, U. (Ed.), *Spaces of Multilingualism*. Routledge.
- Dyrlid, L. (2021). «Det var Norge som var målet.» Polske migranternes fortellinger om sted og tilhørighet. In Gullikstad, B., Kristensen, G.K. og Sætermo, T.F. (Ed.). *Fortellinger om integrering i norske lokalsamfunn*. Universitetsforlaget.
- Friberg, J. H. & A. H. Midtbøen (2018) Ethnicity as skill: immigrant employment hierarchies in Norwegian low-wage labour markets, *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 44(9), 1463-1478
- Golden, A.; Steien, G. B. & Tonne, I. (2021). Narrativ metode i andrespråksforskning. *NOA - Norsk som andrespråk*, 37(1-2), 133–155.
- Kraft, K. (2017), 'Constructing migrant workers: Multilingualism and communication in the transnational construction site', PhD diss., Department of Linguistics and Scandinavian Studies, University of Oslo, Oslo.
- Lanza, E. (2012). Empowering a migrant identity: Agency in narratives of a work experience in Norway. *Sociolinguistic Studies*, 6(2), 285-307.
- Lanza, E. & Golden, A. (2022). Wielding space and time in migrant narratives: Personal and professional identities in discourse. I Lane, P.; Kjelsvik, B. & Myhr, A. B. (Ed.), *Negotiating Identities in Nordic Migrant Narratives: Crossing Borders and Telling Lives*. Palgrave Macmillan
- Obojska, M. (2020). What's in a name? Identity, indexicality and name-change in an immigrant context. *European Journal of Applied Linguistics*, 8(2), 333-353.
- Obojska, M. A. (2017), "'Are you so ashamed to come from Poland and to speak your mother tongue?'" – metalinguistic talk, identities and language ideologies in teenagers' interactions on ASKfm', *Multilingual Margins*, 4(1), 27–39.
- Ochs, E., & Capps, L. (2001). *Living narrative: Creating lives in everyday storytelling*. Harvard University Press.
- Opsahl, T. (2021a). Invisible Presence?: Polish in Norwegian Public Space. I Blackwood, R. & Dunlevy, D. A. (Ed.), *Multilingualism in Public Spaces: Empowering and Transforming Communities*. Bloomsbury Academic, 111–136.
- Opsahl, T. (2021b). Dead, but Won't Lie Down? Grammatical Gender among Norwegians, *Journal of Germanic Linguistics*, 33(1), 122-146.
- Pavlenko, A. (2007). Autobiographic narratives as data in applied linguistics. *Applied Linguistics*, 28(2), 163–188.
- Przybyszewska, A., (2021). Downward Professional Mobility among Poles Working and Living in Norway. *Nordic Journal of Migration Research*, 11(1), 35–49.
- Randen, G. T.; M. Monsen, G. B. Steien, K. Hagen o& V. A. Pajaro (2018). *Norskopplæring for voksne innvandrere – en kunnskapsoppsummering*. Kompetanse Norge.
- Schiffrin, D. (1996). Narrative as self-portrait: Sociolinguistic constructions of identity. *Language in society*, 25, 167–203.